

narati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in
v torek, četrtek in soboto.

Črtica o bolgarskih zadevah.

(Konec.)

Že nekaj časa so imeli oo. Lazaristi v Carigradu učilišče za mlade Bolgare; nekteri bolj zmožni odgojenci so pisali bolgarski časnik „Bolgarija“ zoper Fanariote (grško duhovno vladno), in se krepko potegovali za samosvojo neodvisno cerkev, ter za zedinjenje z Rimom. Ko so l. 1860 po odstavljenu vladike, ki je patriarha izpustil v liturgiji, Bolgari vse upanje zgubili, da bi zamogli neodvisno pravoslavno cerkev od turške vlade sprostiti, najdejo še en pot, da bi vsaj spod grške duhovne vlade se odtegnili, namreč zedinjenje z Rimom, ker ravno takrat je Turčija dobra bila katolikom zaradi krimske vojske. Še tisto leto so se začeli zbirati ter v zborih za zedinjenje z Rimom se podpisovati. Drugo leto je bil arhimandrit Jožef Sokolski v Rimu za nadškofa zedinjenih Bolgarov posvečen.

Do tukaj vse tako popisujejo Bolgari sami, kar sledi dalje, sem pa bral v neki protestantovski knjigi natisnjeni v Berlinu, ki ravno to borbo za neodvisno narodno cerkev v Bolgariji popisuje.

To zedinjenje z Rimom pa globoko v srce dregne severnega razkolniškega gospodarja ter mešetarske Angleže, in obojica se dragovoljno pobriga za sicer čisto pozabljene Bolgare, ter skuša sultana pregovoriti (prisiliti), da dovoli prošnjo Bolgarov, samo da papež nič ne pridobi. In zopet po mojih mislih se strinja s tem beg (ali rop) Sokolskega v Rusijo, kjer menda še zdaj živi, ter nenadno opuščanje začetega zedinjenja, pa nova boritev za neodvisno narodno pravoslavno cerkev med Bolgari. Grški patriarhi se niso dali omečiti ne po prošnjah bolgarskih, ne po turški vladi; raje

so odstopili kar štirje po vrsti; in nazadnje je sultan dal ferman (postavo) za ločenje Bolgarov od Grkov, akoravno je patriarh po vsi moči se ustavljal, ter nazadnje Bolgare kot odpadnike izobčil.

Iz tega se vidi, da takratni začetek zedinjevanja z Rimom je bil Bolgarom sploh edin pripomoček, da bi bili prisilili grškega patriarha na pripoznanje narodne jim cerkve, nikakor pa ne notranje prepričanje o čisti resnici, zatoraj so pa ta posilni pripomoček zavrgli, kakor hitro jim je pomoč od drugod zablistnila. Vendar pa so ostala posamezna sela zvesta kat. cerkvi, tako da ima menda vsaka razkolniška škofija po eno zedinjeno faro med svojimi mejami.

Mislili so Bolgari, da bo šlo vse na bolje, kakor hitro neodvisno cerkev dobé, pa prevarili so se. Res imajo rojake za predstojnike po farah in škofijskih sedežih, ali časniki očitno govore, da niso nič boljši od prejšnjih grških, zatoraj je splošnja nevolja nad njimi, in še celó njih neodvisnost je negotova, ker Grki vedno mislijo Bolgare še pod se dobiti. Kar pa zadeva zedinjene Bolgare, so tudi reveži, razun dveh bolj izobraženih duhovnov iz propagande, imajo druge zelo enake kakor razkolniki, ker boljših dozda še ni. Ravno zato so sv. oče poslali redovnike od vstajenja J. K. v Drinopolje, da bi ti izredili Bolgarom dobrih učenih duhovnov ter učiteljev. Ako bi se zdaj tudi kaj bolj pogosto razkolniki zedinjevali, ne morejo se jim dati učeni pastirji, na uboge pope se pa ni nič zanašati.

Čul sem poprej in celó sem tudi mislil, kaj se godi na Turškem, da vse spi; zdaj sem se sam prepričal čiste resnice, in čudim se, da ima še vendar nekaj zedinjenih katolikov. Vlada in razkolništvo zaverata na vso moč vsako zedinjenje, ko se komaj pokaže. Očetje misijonarji bi radi vsaj pridigovat hodili na

katoliške zedinjene fare, ali škof (zedinjeni) ne dopušča tega. V nekem kraju so že dve leti prosili, da bi vsaj eden ali dva misijonarja tje prišla ter šolo imela, škof je zaval in še zavera.

Iz Drinopolja se misijonarji ne smejo gani, samo učitelji so zdaj. Ko je kmalo od začetka zedinjenja sedanji prednik misijonarjev zedinjenim eno nedeljo pridigoval ter menda kaki grški misli bolj nasprotoval, je tamkajšnji zedinjeni pop kar po pridigi hodil po hišah ter pravil: saj ni tako, kakor je on govoril. Brata škofova sta po imenu zedinjena, pa očitno nasprotujeta uniji. Kar od začetka še so dali malo učenemu škofu za svetoika nekega Francoza latinskega obreda, in škof je temu prepustil eno zedinjeno cerkev, da je pri nji stanoval ter sv. mašo v nji bral po latinskem obredu, se vé. In brž so ostali razkolniki začeli vikati: No, zdaj vidite, da vas zedinjene hočejo polatiniti, glejte dokaz! — Pri tej cerkvi zdaj biva škof Nilos, ter v nji mašuje, ali pohujšanje je bilo storjeno, množica je odpadla. Celó čul sem, da so za zedinjenje oglašajoče se razkolnike odganjali, češ, imamo jih že dosti. Ali ni toraj čudež, da unija še živi?

Pa zakaj se trpi vse to? Nekaj se ne vé na pravem kraju, najbolj pa se pomagati ne more, ker dozda boljših pastirjev še ni. Oo. misijonarji imajo letos menda 40 Bolgarov v poduku. Bog bo že nektare si zbral za svoj delež ter za majhno kardelo zedinjenih katolikov. Zatoraj molite, molite zlasti udje bratovščine sv. Cirila in Metoda, da naj Bog vse tako napelje, da bode prevrat v Turčiji njemu na slavo in zveličanje toliko sicer dobrih duš. Bolgari so namreč mirni, tihi, delavni; prosti ljudje celo zedinjenih ne sovražijo kakor Grki ali celo Srbi. In v dveh mestih, kjer imajo zedinjenci bolj izobražene duhovne, so celo raz-

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

Mladenič zbledi. Sam s seboj se bori, nestrpljivo ga Helija gleda, a koj se Marij ojači rekoč:

„Helija, zakaj me mučiš z neprijetnimi podobami? Da, težko je zapustiti mlado prijateljico. Toda mož, ki za pepelom sedi, med tem ko bojni hrup v domovini razsaja, ne more čislati nobena plemenita Rimljanka. Če me bo tudi kril črni grob, naj plače nevesta, njene solze ogrevale mi bodo mrtvo, mrzlo srce. A kaj, da mi vedno te misli rojijo po glavi, da o bodoči nesreči me vedno vznemirja srce. Saj stari Bog še nad nami čuje, mestu zvezda slave še ni zašla.“

„Marij, bojim se, da v kratkem njegova slava ne otemni. Čudna govorica gre po mestu.

Prosto ljudstvo marsiktero pripoveduje. Med bliskom ponoči, dejó, prikazal se je na nebu krvav meč; v Belenovem tempelju, pripovedujejo oni, ki so memo hiteli pred nevihto hišnega zavetja iskat, slišali so strašno ropotanje, nek divji, strahovit glas, kot nekda pred padom jeruzalemskega mesta, se je odmeval po starem svetišči; trikratni „gorje premaganim!“ določno se je čul. Pojdi doli preko Amfore, poslušaj pogovore delavcev in brodarjev, čul boš, da občno mnenje tolmači to kot bližnji pad Ogleja.“

„Babje čenče!“ vtogoti se Marij.

„Ne vem“, ugovarja Helija. „Sicer pa mi je pravil prijatelj Vigili, da je pozno v noč med najhujšo nevihto prisopihal k mestnemu glavarju Menapiju, in da je poslednji takoj zbral v skrivno sejo mestne očete.“

„Bože mili!“ vsklikne Marij, „da, da, zrak postaja v istini nevaren, nekaj se gotovo kuha, če je to res. Toda kaj, glej mogočno obzidje, za njim prebiva najmanj sto tisoč čilih junakov,

ki so vstani meč sukati, kopje metati. Ob času nevarnosti nikdo ne bo izostal, da vzdigne krepko desno v brambo domovja. Kristijanski Oglejčan bo vedno kazal, da ni manjši junak, nego nekdanji rimski pogan. Kaj ne? Zadnja kapljica krvi za prostor, kjer je zibelka tekla.“

„Dobro, Marij! Velikodušno čuti tvoje srce“, zavrne nekako prisiljeno Helija, „za sedaj z Bogom, moram doli k ladjostaji, kajti še danes mi dojde ladja napolnjena z dragocenim blagom iz južnih dežel. Sicer pa vedi, če nevarnost mestu preti, tudi jaz bom pošteno sukal ostri meč, in če bi v stiske prišel ali ti ali tvoja Evdora, vedi, vedno sem pripravljen na pomoč priskočiti.“

„Hvala, menda ne bo treba“, zavrne Marij, ter stopa zamišljeno dalje. Čuden mož, si misli, jaz ga ne umem, plemenite so mu besede, če bi li tudi srce bilo tako plemenito, in bi mačji pogled ne kazal nezanesljivosti.

„Fante golobradi, kaj ne bode treba?“ mrmra Helija, poln sovražstva za njim gledaje,

kolniki tema duhovnoma bolj nagnjeni kakor bedastim svojim popom. Ako Bog da dobrih gorečih bolgarskih misijonarjev, potem imamo upanje za boljo prihodnost unije. Fiat! Immaculata et Ss. Cyrille et Methodi, orate pro errantibus Bolgaris!

Ledohovski, romar skozi Avstrijo.

II.

Bilo je 3. februarija zjutraj zgodaj, da se je kardinalu Ledohovskemu odprla ječa v Ostrovu in se je odpeljal nagloma v Berlin. Brez števila ljudstva se je bilo tisti dan zbralo krog ječe iz vseh krajev in iz vseh stanov, in ker so ga bili premnogi zamudili, so po slovesni sv. maši iz Ostrova pismo prisrčne vdanosti z 2000 podpisi poslali za svojim ljubljanim višim pastirjem, kateri jim je tudi koj iz Berolina prijazno odpisal na Poznanjsko. — Sporočili so bili tudi sv. Oče iz ječe izpuščenemu cerkvenemu spoznavalcu, naj se nikar ne vrača v svojo škofijo, da se ohrani vernikom svojim. — Čestitali so mu o tej priliki katoličani iz vseh krajev. Posebno znamenito je to, da je na Angleškem sloveči vojvoda Norfolk sprožil pobiranje radovoljnih darov v podporo stiskanih in preganjanih škofov, duhovnov in sploh katoličanov na Nemškem v nekatoliškem listu „Times“, kateri je brez pomišljanja sprejel omenjeno povabilo, in da je vojvoda sam prvi v ta namen daroval 1000 šterlingov t. j. 10.000 gold.

„Kuryer Poznanski“ razun mnogih drugih pisem, ktera so prihajala do kardinala, priobčuje tudi naslednje:

V Londonu 28. jan. 1876.

Mylord Cardinal!

„Po naročilu predstojništva Katoliške družbe (jednote, Catholic Union) čestitam Vaši Eminenci srcema, da se bliža konec jetništva, v katerem je Vaši Eminenci trpeti bilo za sveto stvar cerkve krščanske.

Nočemo Ti, prečastiti Gospod, z dolgo adreso jemati časa v trenutku, kedar Te prepadata morajo razne skrbi; vendar nam je kaj veliko do tega, da Ti izveš, kako so med tem, ko je Tvoje delovanje v lastni domovini britko bilo pretrgano, katoličani drugih dežel spodbudovali se nad Tvojim zgledom, ker vidijo v Tebi pravega verskega spoznavalca, in da sinovi angleške cerkve o koncu te britke dobe ne morejo strpeti, da ne bi Tebi sporočili, da se veselijo in Gospodu Bogu hvalo dajejo.

bom že jaz pokazal, bode li treba ali ne. Še ga bode treba zbadati, da fante želi pokazati svojo hrabrost, se bode brezozirno izpostavil nevarnostim.

Počasi koraka Marij. Zlobne Helijeve besede so vzbudile nemir v njegovem srcu; ljudska govorica brez vzroka ni nastala, potrjujejo jo nekdanje Menapijeve besede; mogoče tudi, da je starešinstvo že prej kaj slutilo. „Glej, glej, premišljuje, kak vpliv imajo te negotove besede na ljudstvo, tu je kup delavcev brez dela, okoli sebe gledajo, drug drugemu si pripovedujejo, tam se zopet drugi hudo med seboj prižigajo. A kaj, na Evdorinem domu bom kaj več zvedel.“

Zamišljeno se šeta dalje. Skoro ne vé, kdaj dojde pred Menapijevo hišo. Vstopi. V predsobju ni nobenega. Gre dalje v prizemsko sobano. Tudi tu ni žive duše. Stopi na vrt.

„Ave sponsus!“ zadoni mu izza grmovja prijeten glas.

Lepo prosim Vašo Eminencijo blagoslova za se in za vsakega uda naše družbe ter ostanem

Norfolk Carl, Marschall.“

Iz Berolina je tedaj prihitel kardinal Ledohovski 4. febr. na večer v Prago (glej „Slovenec“ št. 19.), kjer je na Hradčanih z obilno duhovščino pozdravil ga pomožni škof Prucha, kateri je pred poldrugim letom 13 klerikov iz nadškofije gnejzdenske in poznanjske posvetil bil za mašnike. Grof Leon Thun je neki v imenu plemenitih katoličanov českih poklonil pregnanemu kardinalu znatno podporo, in vdova cesarica Marija Ana mu je po svojem spovedniku sporočila svoje čestitanje in spoštovanje. Iz Prage je 7. febr. odpeljal se po železnici na Moravsko v Ogersko Gradišče, kjer ima brat njegov grof Anton svoj gradič, da bi pri njem nekoliko počil si po volji in potrebi. Ker so prihod njegov prej bili izvedeli, pričakovali so ga mnogi s prapori, toda — ker je po obilnem snegu zakasnil se bil vlak, pričakal ga je pozno v noči le brat z nekaterimi prijatelji. Ali — drugi in tretji dan so prihajali iz bližnjih in daljnih dekanij duhovni s svojimi verniki in društva s svojimi poslanci poklanjat se slovečemu dostojniku. Dekan ogerskobrodski ga nagovori po nemški, kardinal pa odgovori po latinski, in ko ga dekan velehradski ogovori po česki, spregovori kardinal po poljski. Pred 1000 leti, pravi dekan omenjeni, je iz ječe na Nemcih prispel jo sv. Metod na Velehrad, sedaj pa ste nekako jetnik Bismarkov pribežali do Velehrada apostelj prevzvišeni, kateremu „Našinec“ pravi mučenik XIX. veka. Kardinal se je v odgovoru spominjal prvega jetnika sedanjega Pija IX., in velike vdanosti svojih poljskih katolikov, in da o bližnji priložnosti hoče priti celó na Velehrad. Ali ni srce gorelo v nas, kedar je nam govoril, so odbajajoči duhovni z verniki svojimi popraševali se po „Hlasu“ in „Našinec“ se nadeja, da prihod Ledohovskega na zemlji Cirilo-Metodejski pripomogel bode veliko v to, da z zedinjenimi močmi prične se živahnejše delovanje cerkveno tudi v Avstriji. — Iz Brna poslalo mu je v Ogersko Gradišče katoliško politično društvo, kateremu starosta je grof. Egb. Belcredi, telegrafično svoj poklon in potem pristojno pismo iskrene vdanosti, na katero je kardinal tudi primerno odgovoril.

Ljubo in pomenljivo je pismo, katero je kardinal z Morave poslal v „Kuryer Poznanski“, in se glasi tako-le:

„Častiti gospod vrednik „Kuryer-a Poznanskega“! Srcu mojemu dragi dokazi ljubezni in

vdanosti, ktere sém v dveh letih svojega bivanja v Ostrovu prejemal od ljubih svojih diecezanov, vzbudili so v moji duši živo hrepenenje, vsem njim skazovati svojo hvaležnost, dokler živim. Toda v svojem sedanjem stanu nimam nobenega drugega sredstva pomiriti to potrebo svojega srca, razun da vredništvo „Kuryer-ovo“ prosim, naj blagovoli v liste tega za našo katoliško deželo tolikanj zaslužnega časnika sprejeti te-le kratke besede moje odkritosrčne zahvale. Goreče in stanovitne molitve, pisma polna prisrčnega sočutja in močnega zaupanja v Boga, obilna in množna darila in tisučere druge žrtve iskrene vzajemnosti mojih gorečih ovčic z menoj — vse to bilo mi je v žalostni samoti vedno blažno sladilo, in s spominom na to si bodem tolažil britko čutilo oddaljenosti od svoje nadškofije. Naj si vsaki mojih zvestih diecezanov vsaktere starosti in vsakega stanu misli, da te priproste, iz globočine srca izvirajoče besede njemu veljajo.

Bogu je dopadlo ukrotiti mi veselje, da bi pri svojem odhodu bil mogel videti toliko meni dobrohotečih oseb, ktere so se iz vseh krajev naše velike vojvodine zbrale bile v Ostrovu; naj tudi to žalostno ukanjenje, kakor vse doslej skupno prestance težave služijo v povzdigo naših zanesljivih upov, v potrjenje vere, v pokrepčanje Vaše in moje z ničemur ne upogljive vere ter k zvesti stanovitnosti v naših svetih dolžnostih do Boga in do cerkve.

V Hradištu na Moravi 9. febr. 1876.

Mečislav,

kardinal nadškof gojezdenski in poznanjski.“

Deželni zbori.

Kranjski deželni zbor se je pričel v torek 7. t. m. z navadnimi formalitetami. Deželni glavar vit. Kaltenegger je pozdravil poslance s precej dolgim nemškim nagovorom, v kterega je vteknil tudi par — pa tudi le par slovenskih stavkov in sicer govoreč o smrti blagega cesarja Ferdinanda Dobrotljivega. Omenjal je tudi nekoliko delovanje deželnega odbora v preteklem letu in sklenil svoj govor s klicem: „Hoch in živio!“ cesarju, ki se je glasno tudi iz ust poslancev odmeval po zbornici.

Nova poslanca velikega posestva, glasoviti in razupiti Vesteneck in baron Taufferer sta potem storila obljubo.

Volila sta se za ravnatelja gospoda dr. Polklukar in vit. dr. Savinšek, za pregledovalca sejnih zapisnikov pa gospoda Murnik in Dež-

„Ave sponsa!“ odmeva se Marijev srčen odzdrav. In proč so skrbi, prej nagrbančeno čelo se razvedri, pozabljen je prejšnji neprijetni vtisek. Mati Honorija prijazno se smehljaje daje mu roko:

„O sin, tako zgodaj te že vidimo, to je kaj lepo. Vidi se, da ti je moja hčerka prirastla na srce. Prav tako, prav. Vsacega zakona podlaga je: ljubezen združena z medsebojnim zaupanjem. Evo ti, Evdora, tvoja tolažba, tvoje zaščitje! Toda kaj se ti je tak naglo zopet obraz stemnil, Marij?“

„Ah, mati, nekaj se kuha; ljudstvo to že slutí. Razne govorice so po svetu razširjene, ki niso prijetne, ki vznemirjajo duhove. Srce mi dé, da napoči ločitve grenki trenutek.“

„Ah ločitev, kak grenka mora biti!“ ponavlja Evdora in solzica ji zaigra v očesu.“

„Evdora, rožica mojega srca“, tolaži jo Marij, „ne žaluj brez vzroka, Bog čuje nad nami.“

„Marij, vedi, preteklo strašno noč je došel sel iz daljnih krajev, iz Nuriškega, ves premočen, ves spehan, konj v hlevu se je kar zgrudil. Sel naglo zahteva očeta. Oče dojde, prejme pismo, odpečati in zbledi. Naglo se podá potem s poslancem vred v mestno palačo, skliče mestne očete naglo v tajno sejo, kjer se še sedaj posvetujejo. O, kaj bode! Srce mi de, da se vname krvava vojna. In tebe in očeta videti v silnem boju, to srce ne prenese.“

„Hčerka!“ reče Honorija, „si li rimljanska kristijanka? Kristijan ljubi svoje domovje, vera možu ukazuje, braniti vero očetov, domače ognjišče. In naši očetje storé to dolžnost. Če oni poginejo, no, skazimo se tudi me, šibkejši spol, hrabre ter radovoljno prenašaje, kar nam previdnost naloži. O, Marij bo junak, in Evdora ga bode, če bi srce hotelo obupati, s pogumom navduševala, in to bode živ dokaz, da krv vseh rimljanov ni še ostarela.“

(Dalje sledi.)

man. Vladni zastopnik, deželni predsednik vit. Widmann, je podal zbornici dve vladni predlogi, namreč načrt postave o posušenju ljubljanskega mahu in premembo §. 68 začasnega občinskega reda mesta ljubljanskega.

Druga seja je danes. Voliti se imajo različni odseki, med temi tudi odsek za pretresanje po vladi podanega načrta postave o posušenju ljubljanskega mahu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. marca.

Avstrijske dežele.

Cesar pa nadvojvoda Jožef bosta prihodnji mesec obiskala po povodnji poškodovane kraje na Ogerskem. V Budapešti voda še zdaj ni upadla in nevarnost je še vedno velika, ker se je bati, da bi se slabo zidane hiše, katerih je okoli 500, ne podrle.

V gosposki zbornici je grof Leo Thun govoril proti novemu posojilu, čegar obresti bi se plačevale v zlatu, ter je rekel, da se s tem pospešuje državni bankerot. S „cha-brusom“ pri volitvah českih se je pričel neki švindal, katerega vlada sedaj ne more odpraviti. „Nobenemu parlamentarnemu zboru, sklenil je govornik, se ne spodobi, rekel bi, da nobeden nima pravice vlado pooblastiti, da sme dolgove delati, če se ne more dokazati, da se z dolgovi ne zabrede v krivo; če se tedaj to ne more spričati, bi tudi ta visoka zbornica tega pooblastila ne smela dati. Ako pa to vendar le stori, jo jako milujem zaradi velike odgovornosti, katero sprejme in zaradi nasledkov, ki bodo iz tega za Avstrijo izvirali v pravnem, denarnem in političnem oziru!“

Dalmatinski c. k. namestnik, baron Rodič, ki je imel begunom prigovarjati, da naj se vrnejo v domovino svojo, ni nič opravil. Vstajniki so rekli, da se prej ne vrnejo, dokler boja v Hercegovini ne ustavijo. Če jih pa Avstrija siloma zapodi čez mejo, vstanka vendar s tem ne bo konec, ker so pripravljeni bojevati se do zadnjega moža. Nekateri listi poročajo, da bode vlada ustavila podporo pribeglim družinam, kakor hitro vlada turška okliče premembe in amnestijo. Sultan je Bosni in Hercegovini za 2 leti odpustil davke, a vendar kristijani turški vladi nič kaj ne zapajo in Rodič je sprevidel, da njegovo prizadevanje je za zdaj čisto zastoj, ter se je 4. t. m. vrnil v Zader, da je osebno odprl deželni zbor.

Ogerski ministri so te dni prišli na Dunaj, da bi nadaljevali obravnave z vlado dunajsko. Pravijo, da so bili dosedanj razgovori brez uspeha, in neki list je celo pisal, da minister Tisza hoče za toliko časa odstopiti, da se razprave dovrše! Ogerski časniki pa pravijo, da ta novica je bosa.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča se poroča, da je Ljubibratič s svojo na novo nabrano četo prekoratil reko Narento, da bi Mostar od severa prijel. — Bosenski begi so napadli nekatere kristijanske vasi, iz katerih so prebivalci pobegnili na zemljo hrvaško. Okoli Priedora se je vse vzdignilo in zadeve so hujši, kakor so bile pred razglasenjem obljubljenih prememb. 'Kdo bode tedaj begunom za zlo vzela, da se branijo iti domov, kjer jih čaka prejšnje zatiranje, smrt in uboštvo?

Pruska je svoje železnice odstopila nemški državi ter hoče na ta način siliti druge države, da bi ravno to storile. Znano pa je, da Bavarska o tej reči noče nič vedeti, in mi-

nister je obljubil, da si bode Bavarska prizadevala to tudi drugod zabraniti. Pa Prusija ne bode vprašala, kaj poreče Bavarska, ampak bo ravnala po znani pesmici: „Bist du nicht willig, so brauch ich Gewalt.“

Na Francoskem je med Gambettom in Thiersom zaradi vodstva levičnikov vstal prepir. Gambetta je v Lyonu zopet javno govoril in se je kazal jako zmerne, da bi mu ljudje zaupali in da bi mogel postati — minister. Ostro je šibal politiko Napoleonovo, ki se je povsod vtikala, ter je povdarjal, da si mora francoska republika z miroljubjem pridobiti zaupanje vnanjih držav. Da bi se s tem ne zameril radikalnim svojim poslušalcem, udrihal je v svojem govoru kakor besen po duhovščini, češ, da je republiki nevarna in da jo je treba na vse moči preganjati. Ker je v svojem govoru nenavadno božkal tudi Bismarka, bi človek skoro mislil, da hoče Gambetta kot pajdaš Bismarkov s pomočjo kulturne borbe priti na krmilo francoske republike. Gambettov list „Rep. fr.“ priporoča Špancem, da naj osnujejo republiko.

Italijanski parlament je 6. t. m. pričel zborovati. — V Rimu se govori, da kraljevič Humbert potuje v Petrograd.

Izvirni dopisi.

Iz slov. bistriškega okraja, 7. marca. (Wretzlav program.) Kakor je bilo želeti in pričakovati, zmagal je pri volitvi za deželni zbor dne 26. febr. narodni kandidat. Z dobro vestjo ga je vsak lahko priporočal, kdor je le prebral program, katerega je poslal volilnim možem, in v katerem je obljubil potezati se v deželnem zboru za reči, ki so potrebne in koristne za deželo in ljudstvo slovensko; svoje obljube bo pa tudi lahko spolnil, ker je učen in zgovoren narodnjak.

Ravno tako je nasprotni kandidat poslal volilnim možem svoj program, katerega je treba nekoliko prerešetati, da se bo pokazalo, koliko vrednosti ima. — Pred vsem pove Wretzl, „da natanko pozna potrebe in želje kmečkega stanu, ker je samosvojna kmetovalca.“ Pomisliti pa je treba, da s tem ljudstvu ni nič pomagano, če kdo njegove želje samo pozna, ampak jih je treba spolniti. Da se pa spolnenje raznih želj doseže, se morajo staviti predlogi, za katere, da v deželnem zboru obveljajo, je treba naštetih vzroke in jih podpreti s tehtnimi dokazi, kar se pa brez učenosti in zgovernosti zgoditi ne more. Rekel je pa pri volilnem shodu 19. febr. Wretzl: „jaz nisem govornik.“ („Slov. Gosp.“ št. 9.)

Nadalje beremo v njegovem programu: „Pravice in prostosti, katere nam je konstitucija dovolila, moramo držati in povikšati.“ Da se kaka pridobljena reč ne prikrajša, ampak ohrani ali še celo povekša, jo je marsikterikrat treba braniti, zagovarjati, in se za njo s prepričalnimi govori potezati, kar pa storiti ne more, kdor ni govornik.

Vendar če nekoliko bolj resnobno pomislimo, kake prostosti je ljudstvo doseglo v tem času, odkar liberalci gospodarijo, moremo reči, da so s hudobnim zaničevanjem prave vere in kat. cerkve po svojih brezbožnih časniki in različnih zborih si prizadevali ljudi oprostiti jarma božjih in cerkvenih zapovedi, naložiti pa jim jarm svojih postav in paragrafov, ki ni sladek, in nakladati breme raznih srenjskih, okrajnih, šolskih itd. doklad, ki nikakor ni lahko breme, česar se vsak posestnik zamore prepričati, če pogleda v svoje dačne bukve. — Ravno tako tudi ni zadosti, če enemu „skrb za

šole, za obstanek občin, za varnost osebe in lastnine“ in raznih drugih v programu naštetih reči samo na srcu leži, s tem ni nikomur pomagano, ampak mora jih vzeti v usta, t. j. treba se je za te reči potezati, jih zagovarjati, k čemur je zopet potreba zgovernosti.

Kadar v programu naznani svojo misel zastran razmere med državo in cerkvijo, vzame, se ve da, besede iz sv. pisma, in hoče z njimi kristijane duhovnega in posvetnega stanu opomeniti k spolnovanju svojih dolžnosti do Boga in do cesarja ter pravi: „Kar primere države s cerkvijo zadeva, poznate izrek: Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega;“ pa pri tem se ni le vrezal, ampak precej vsekal, ker s svojim opomenom je meril najbolj na duhovnike, ki naj bi lep izgled dajali ljudem. Treba je namreč pomisliti, da škofom in drugim duhovnikom veljajo tisti opomeni in tiste besede sv. evangelja, katere je naš Odrašenik dal in govoril svojim apostolom in učencem. Tega spomena pa, naj se da Bogu, kar je božjega itd. ni dal svojim apostolom; ker ni bilo potrebno, ampak so oni to sami storili brez posebnega opominjanja, temveč je z omenjenimi besedami opomenil svoje sovražnike, ki so ga skušali v kaki besedi vjeti, ki so mu nasprotovali, namreč ošabnim farizejem in pismoučenim, zato veljajo njihovim naslednikom, t. j. tistim, ki sedanje dni nasprotujejo sv. kat. cerkvi in njenemu poglavavju, rimskemu papežu, božjemu namestniku. Zato naj si zapomnijo in za ušesa zapišejo, da je treba Bogu dati, kar je božjega, tisti, kateri hiše božje le redkokrat ali pa skoro nikoli od znotraj ne vidijo, t. j. ljudje tiste stranke, h kateri se Wretzl prišteva; da bo pa vsak cesarju dal, kar je cesarjevega, za to bodo že cesarski služabniki in beriči skrbeli.

Iz besed, katere najdemo v programu podpisanem z imenom Mihael Wretzl, namreč: „Posebna dolžnost hurovščine pa je“ itd. se vidi, da si on hoče prisvojevati večjo oblast kakor „kamški Strah“, od katerega je v „Slov. Gosp.“ naznanjeno bilo, da si hoče pravico predstavljanja kaplanov prilastiti, ker propadli kandidat Wretzl hoče ne le kaplane, ampak vse duhovnike brez razločka opomeniti, kake posebne dolžnosti imajo spolnovati. Toda dokler se nam solnce v jutro ne bo prikazalo na tistem kraju obnebj, kjer se na večer našim očem skriva, tako dolgo „paverski kmet“ ne bo sposoben duhovščino opominjati njenih dolžnosti, ker ona same ve, kakošne splošne in posebne dolžnosti ima spolnovati. Če je že hotel koga opominjati k spolnovanju dolžnosti, naj bi bil to storil pri svojih privržencih in prijateljih; gotovo je njegov prijatelj Brandstetter, na čegar mesto je hotel splezati, kako postavu prelomil ali kako svojo dolžnost zanemaril, saj drugače ne bi bil v „kajho“ potisnjen, njega naj bi bil opominjal k spolnovanju dolžnosti, hic Rhodus, hic salta! zakaj noben duhoven tistega okraja, v katerem je Wretzl kandidiral, še ne zdihuje v ječi zavolj zanemarjenja svojih dolžnosti, zatoraj tudi nobeden ne potrebuje njegovega opominjevanja. Kakor se šofarček, kadar se vtika v reči, ki ga nič ne brigajo, zavrne z besedami: „Schuster, bleib bei deinem Leisten“, tako moremo tudi „paverskega kmeta“, ker je prestopil mejo svojega poklica, zavrniti z besedami: Pri plugu in brani — Le rajši ostani. —

Domače novice.

V Ljubljani, 9. marca.

(Vradna „Laib. Zeitung“) ima nek inserat, v katerem založništvo lepoznavskega nedavno

v Avstriji prepovedanega lista „Gartenlaube“ vabi na naročbo, češ, da se list le po pošti ne more več prejemati, pač pa po knjigo-tržicah. Da je ta misel napačna in dotični inserat v vradnem listu jako čuden, priča ukaz do štempljavnice dunajske, ki je dobila povelje, da se „Gartenlaube“ ne sme štempljati, če jo prejmo bukvarji. Tudi se z Dunaja „Germaniji“ piše, da so vse bale lipskih bukvarjev vradno odprli in vse številke prepovedanega lista konfiscirali. V Homotovu pa so nekega človeka, ki je „Gartenlaube“ raznašal, kakor se telegrafuje iz Prage, prijeli in izročili kresijski sodnji v Brnu. Lastnik in založnik Keil, ki ni pričakoval tako trdega izvrševanja omenjene prepovedi, je ministerstvu poslal prošnjo, da bi se prepoved mileje razlagala, pa boje ne bo nič dosegel, ker so ministri le izvršili, kar jim je bilo od višje strani zapovedano.

(Mestni odborniki ljubljanski), ki morajo letos izstopiti iz mestnega odbora, so sledeči. V III. razredu: G. Habit, K. Leskovic, P. Polegk in dr. Steiner; v II. razredu: dr. Keesbacher, dr. Schöppel in dr. Schrey; v I. razredu: F. Mahr, A. Malič, dr. Zupančič in A. Samassa.

(Volitve ljubljanskega mesta) bodo 27., 28. in 30. t. m. Začno se s III. razredom. Čas je tedaj, da se narodnjaki posvetujemo, zberemo kandidate in pričnemo agitacijo. Nemčurji se nas zelo bojé, zato so agitacijo zoper nas že pričeli. (Glej pismo, ki ga je župan Lašan po časnikih razglasil.)

(„Besedo“) bo napravila v nedeljo 12. t. m. ljubljanska čitalnica svojim udom. Program bomo prihodnjič priobčili.

(Slovensko gledišče.) Pri predstavi zadnji torek na čast deželnim poslancem ni šlo vse po volji. Lepo razsvetljeni prostori so bili namreč le redko zasedeni, čemur smo se gledé na mikavno igro čudili. Dalje je med igro gospica Ledarjeva tako hudo obolela, da ni mogla več stopiti na oder in se je moral tretji del igre preskočiti. Izvzemši to se je igra dobro vršila, ker so bile naloge v dobrih rokah. Vsi igralci so zaslužili pohvalo, pa tudi bolj polno hišo. Da ni bila polna, temu je gotovo kolikor toliko tudi slabo vreme krivo, ker je popoldne snežilo.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V ljubljanski škofiji: Č. g. Jožef Voglar je dobil faro sodražko. Umrli sta: Č. g. Janez Žemva, fajmošter v pokoju, 5. t. m., in Henrik Špavrovic, kaplan v Kranjski gori, 6. t. m. R. I. P.

— Živinski somenji v Gorici so ustavljeni zaradi živinske bolezni, ki se je pokazala v okolici goriški.

— „Jugoslavenski stenograf“, o katerem smo že zadnjič nekoliko spregovorili, je prvi in jedini v tej stroki na celem slovanskem jugu, zato je nam le želeli, da se mu do trdega ustanovi život. Živa potreba in res skranji čas je, da se tudi mi nekoliko več brigamo za lepo in koristno vedo stenografije. V tem, ko se pri drugih narodih goji stenografija v posebnih zavodih, n. pr. v kr. saksonskem „stenografičnem ustavu“ v Draždanah, „društvu Gabelsbergerjevih stenografov“ v Pragi, itd., ob časi, ko že izhaja premnogo stenografičnih listov v raznih jezicah, ki imajo poleg Gabelsbergerjevega sostava vsak za se primerno določena pravila — némamo še pri nas nikačega sluha ni duha o novi umetelnosti na domačega jezika podlagi.

Ogledimo si natančneje sostav Gabelsbergerjeve stenografije.

„Namesto navadnih pismenk imamo v stenografiji znamenja, ki so ali samo pičice ali črtice, — ravne in skrivljene. Ta znamenja se dadé jako lahko med seboj zvezati in vtapljati, tako da v zopet skrajšani obliki služi jedno znamenje za več pismenk.“

Samoglasniki se izražajo večji del po soglasnikih, kateri se v ta namer na razne načine predručajo, n. pr. odebeljujejo, prekrizujejo, ali pa nad ali pod navadno pisano črto stavljajo. Za neke, posebno često se v govoru nahajajoče besede so postavljene za znamenje pojedine črke, ki se „sigle“ imenujejo, p. za besedo „ich“ črka i, itd. Takih skrajšanj ima sistema okoli 100; steje pa še drugih enakih, bolj kompliciranih, ki se abreviature imenujejo. Dalje se skrajšujejo prednice in končnice in se zanemarijo vse one pritikline pri besedi, ki izvirajo od sklanjave in niso za razum neobhodno potrebne. Tako se da beseda v neizmerno skrajšani obliki spraviti na papir in navadno je cela tesno pisana beseda krajša, nego prva njena pismenka v navadni pisavi.

S temi sredstvi pa še Gabelsbergerjev tesnopis ni pri koncu svojih pripomočkov. V stavku so vsi členi v neki ozki zvezi, posebno pa sta subjekt in predikat jeden od drugega odvisna in kak samostalni terja svoj poseben glagol. Dalje ima vsak jezik mnogoterih rekov, prislovic, itd. Vse to da navod, da se v tesnopisu, kadar je posebno hitre pisave treba, nekatere besede v stavku ne izražajo tako, kakor navadno, ampak še v bolj skrajšani obliki, primerni že omenjenim siglom. Da v daljnem napredku izpušča izurjen stenograf tudi cele besede, katere se pri prebranju pisanja lahko zopet nadomestujejo, n. pr. članove, predloge, veznike itd.

Tako se da skrajševanje v Gabelsbergerjevi sistemi skrajno daleč raztegniti in ravno zaradi tega ustrega ta sistema vsakemu zahtevanju, rabi za osobne potrebe, za korespondence, pri zapisavanju šolskih predlaganj, pridig, pa tudi najhujših debat v razburjenih očitnih zborih.

Kedo bi bil razveseliti mogel Slovence z govorom prekrasnim poslanca Hermana, da ga niso zabiležili stenografi državne zbornice?

Očita je torej neizmerna korist tesnopisa sploh, posebno pa je neizrečene vrednosti za nas Jugoslovane. Ločeni po pismenkah, da si združeni po jeziku samem skoro ne moremo se povzdigniti v vednih razporih mej cirilico in latinco na vrhunec dovršenosti — a ravno tesnopis, kakor je že rekel l. 1865 slavni hrvatski umetnik dr. Izidor Kršnjavi, tesnopis, ki bode skoraj občna pisava olikanemu svetu, more rešiti veliko pitanje o cirilici in latinici. Če pomislimo, kolike važnosti je tesnopis za nas, gotovo bode vsak, komur je le nekoličko za blagor svojega naroda, vesel se jel učiti stenografije, ki, dasi je cenjena umetnost, si jo vendar vsak v kratkem času lahko do popolnega nauči. Prerano umrli dr. V. Ribič je prvi opozoril Slovence na vrednost tesnopisa — po njegovih spisih je tu podani Gabelsbergerjev sostav posnet, — da bi bil dalje živel, gotovo bi bil žrtvoval vse življenje na daljne razširjanje te priljubljene mu umetnosti. Toda kar ni mogel on dovršiti, tega se je lotil g. Anton Bezenšek, učitelj stenografije v Zagrebu, z izdavanjem „Jugosl. Stenografa“. V tem listu najdemo ves potreben poduk v stenografiji in to v prav jasni besedi. Kdor torej želi v prospeh našemu narodu in v korist samemu sebi prisvojiti si vedo tesnopisa, naj si naroči „J. St.“, (pri g. A. Bezenšku, v Zagrebu. Nikoličeva ulica 480; celoletna naročnina je samo 1 gl.

40 kr.) Listu pak želimo dober uspeh, njega vredniku pa vztrajnost in pogum. — kt. —

Umrli so:

Od 4—6. marca. Martin Smuk, gostač, 71 l., v boln. sled starosti. Adolf Malnar, ofic. o., 21 m. Franc Lušin, not. kancelist, 35 l., za jetiko. Marija Pavlič, delavka, 30 l., v boln. za jetiko. Mat. Cepala, gostač, 63 l., v boln. za vodenico. Albina Rudolf, odvet. vdova, 54 l., za vnetjem oprane mreže. Jožef Arko, kond. o., 1 l., za božjastjo. Terezija Premrl, delavka, 30 l., v boln. za bramorko.

Eksekutivne dražbe.

13. marca. 2. Jan. Pintarjevo iz Kranja (1400 gl.) v Kranji. —

14. marca. 3. Ant. Klarič-evo (377 gl.) v Kočevji. — 1. Jože Grl ovo iz Jezera (1470 gl.) v Ložu. —

15. marca. 3. Matej Želejevo iz Radohove vasi (930 gl.) v Postojni. — 3. Ant. Kadivc-evo iz Spod. Mengša (5854 gl.) v Kamniku. — 3. Jože Jare-evo iz Preske (3734 gl.). — 3. Jan. Zakrajšek-evo iz Ilove gore (1352 gl.). — 3. A. Bermojevo iz Vel. stare vasi (1062 gl.). — 3. Jan. Primc-evo iz Iške vasi (3743 gl.), vse v Ljubljani. —

Telegrafične denarne cene 8. marcija.

Papirna renta 67.75 — Srebrna renta 71.25 — 1860letno državno posojilo 111.80 — Bankina skelje 892 — Kreditne akcije 174.90 — London 115.10 — Srebro 102.90 — Ces. kr. cekini 5.42 1/2 — 20Napoleon 9.23 1/2.

Denarstvene cene. 7. marcija.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	67.90	68.—
5% renta v srebru	71.60	72.—
Srečke (lozi) 1854. l.	106.50	107.—
„ „ 1860. l., celi.	111.70	111.90
„ „ 1860. l., petinke	120.50	121.—
Premijski listi 1864. l.,	133.50	134.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	95.—	96.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogrske po 5%	77.25	78.—
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	—
Sedmograške po 5%	77.50	78.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	881.—	883.—
Unionske banke	72.—	72.50
Kreditne akcije	175.30	175.80
Nižavstr. eskomptne družbe	685.—	695.—
Anglo-avstr. banke	85.50	85.70
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	165.25	165.75
Tržaške „ 100 „ k. d.	117.—	—
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50
Budenske „ 40 gl. a. v.	29.25	29.50
Salmove „ 40 „ „ „	38.25	38.75
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	29.50	29.75
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.75	30.25
St. Genois „ 40 „ „ „	29.—	29.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.—	23.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	23.75	22.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.42	5.43
Napoleonsd'or	9.22	9.23
Srebro	102.90	103.—

V Dolenjivasi pri Ribnici se daje hiša v najem.

Poslopje je trdno in prostorno, stoji v sredi vasi in je posebno pripravno za štacuno,

ktera bi se gotovo tudi dobro splačevala, ker štoje vas s sosednjo Prigorico 200 hiš, pa za kramarsko blago nima nobene štacune, za specerijsko pa le eno, ki pa ne zadostuje. Dobra štacuna z mešanim blagom v Dolenjivasi bi pa bila prav na ugodnem mestu tudi za spodnje vasi doline ribniške in za bližnje kraje kočevske, ki morajo v oddaljeno Ribnico ali pa celo v Kočevje hoditi po potrebne reči.

Več in natančneje se izve pri uredništvu „Slovenca“. (16—1)